

3. Квинтилиан, Марк Фабий. Дванадцять книг риторических наставлений : в 2 ч. / Марк Фабий Квинтилиан ; пер. с лат. А. Никольского. – СПб, 1834. – Ч. 2. – 522 с.
4. Моргун Ф. Т. Селянин – світова душа / Ф. Т. Моргун. – Полтава : Полтавський літератор, 2001. – 312 с.
5. Пахомова С. З виступів делегатів з'їзду / С. Пахомова // Дошкільне виховання. – 2010. – № 12. – С. 10.
6. 1-й Всеукраїнський з'їзд педагогічних працівників дошкільної освіти України // Дошкільне виховання. – 2010. – № 12. – С. 2–19.
7. Сковорода Г. С. Розмова, названа Алфавіт або Буквар миру: Хор природних добровісників / Г. С. Сковорода // Сковорода, Г. С. Твори : в 2 т. / Г. С. Сковорода. – К. : Обереги, 2005. – Т. 1. – С. 443–450.
8. Сухомлинський, В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості / В. О. Сухомлинський // Сухомлинський, В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 1. – С. 53–206.
9. Сухомлинський, В. О. Різновікові колективи не можна будувати на пустому місці / В. О. Сухомлинський // Сухомлинський, В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1976. – Т. 2. – С. 419–656.
10. Сухомлинський, В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Сухомлинський, В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 3. – С. 7–282.
11. Табачник, Д. В. Дошкільна освіта – запорука процвітання і добробуту нації : доповідь Міністра освіти і науки України на 1-му Всеукраїнському з'їзді педагогічних працівників дошкільної освіти України / Д. В. Табачник // Дошкільне виховання. – 2010. – № 12. – С. 2–5.

Анотація

В.Г.Кузь

Сухомлинистика – новая парадигма элитного воспитания

В основу статті положено сухомлинистику – сучасну парадигму престижного елітарного виховання, а також преемственность между детским садом и начальной школой.

Ключевые слова: *сухомлинистика, детский сад, элитное воспитание.*

Annotation

V.G.Kuz

Sukhomlynistika is a Newest Paradigm of Elite Education

The basis of the article is sukhomlynistika as the newest paradigm of prestige elite education in a future school, in particular following between preschool and initial school.

Keywords: *Sukhomlynistika, preschool education, elite education.*

Дата надходження статті:

„14” червня 2011 р.

УДК 371.68+373.31(045)

Г.А.КУКУРА,

викладач

(м.Хмельницький)

Використання технічних засобів навчання у діяльності педагогів початкової школи

В статті розкривається проблема використання технічних засобів навчання, в тому числі і комп'ютерної техніки, у педагогічній діяльності вчителя початкової школи. Показано паралель підготовки вчителя інформатики у вищому навчальному закладі, зокрема Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії, і якісного проведення занять з інформатики.

Ключові слова: *наочність, технічні засоби навчання, інформаційно-комунікаційні технології, персональний комп'ютер, мультимедіа.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Сучасне покоління живе в епоху зростання ролі особистості як творця соціального світу й творця самої себе. Формування особистості школяра прямо залежить від цілеспрямованого педагогічного впливу. Традиційно основою освітнього процесу проголошується єдність навчання й виховання. Ця єдність обмежується рамками шкільного простору і єдиними методами цілеспрямованого нормативного впливу вчителя на учня.

Для успішного навчання в школі важливе значення має формування в дітей конкретних образів, уявлень про навколишній світ. У початковий період навчання діти не потребують висновків, доказів, логічної послідовності; їм потрібні певні образи – все те, що збуджує увагу і конкретизує певні поняття. Без наочності школяр не зможе швидко пізнати оточення і дійти до конкретних висновків. Наочність полегшує засвоєння навчального матеріалу, сприйняття формування у школярів наукових уявлень про фізичні явища і процеси, забезпечення міцних та глибоких знань.

Василь Олександрович Сухомлинський підкреслював, що „наочність – сила, яка розвиває уважність, мислення, вона надає емоційного забарвлення пізнанню. Завдяки одночасності бачення, слухового сприйняття, переживання і мислення у свідомості дитини формується те, що в психології називається емоційною пам'яттю; з кожним уявленням і поняттям, що відклалися в пам'яті, пов'язується не тільки думка, але і почуття, переживання” [6].

Аналіз досліджень і публікацій... Принцип наочності розвивали усі провідні педагоги минулого. Проблеми організації навчального матеріалу як компонента адекватного осмислення та ефективного засвоєння знань з використанням наочних засобів розглядали К.Д.Ушинський, І.Песталоцці, А.Дістервег, досліджувалися у контексті психологічних досліджень (Б.М.Величковський, К.М.Вербіцький, О.В.Запорожець, Б.Макелрі, М.З.Шехтер, В.С.Юркевич та ін.), педагогічних (І.М.Вікторенко, Л.В.Занков, М.В.Гаркавенко, В.О.Онищук, А.М.Захарова, О.З.Крапівіна, С.П.Логачевська, О.Я.Савченко, В.Ожонь, В.І.Орлов, І.П.Підласий, Ю.І.Щербаков та ін.) та методичних (Н.П.Байбара, Р.Е.Басангова, М.В.Богданович, Л.Варзацька, Н.В.Гордіюк, М.В.Дідух, М.Ігнатенко, О.І.Киричук та ін.).

Дослідженню принципу наочності присвячені роботи багатьох учених, серед них – В.О.Сухомлинський, М.М.Фіцула, С.Архангельський, В.П.Симонов, М.І.Махмутов та ін.

На сьогодні традиційне навчання зазнає змін на всіх стадіях навчального процесу завдяки можливості використовувати широкий спектр засобів комунікацій обробки і збереження інформації: персональні комп'ютери, Інтернет, кабельне і супутникове телебачення, мобільний зв'язок тощо.

Науковці Н.В.Морзе, О.Г.Глазунова стверджують, що використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та дистанційних технологій у навчальному процесі поступово вносять зміни в невід'ємні елементи традиційної системи освіти, замінюючи дошку і крейду на електронну дошку і комп'ютерні навчальні системи, книжкову бібліотеку на електронну, звичайну аудиторію – на мультимедійну [4].

Формулювання цілей статті... Мета статті – розкрити особливості використання технічних засобів навчання в освітньо-виховному просторі школи.

Виклад основного матеріалу... Людина завжди була активною особистістю, прагнула прогресу. Бажання спілкуватися, передавати і набувати знання, розвиватися духовно, розширювати свої можливості, свідомість вели її довгою дорогою розвитку: винайдення колеса, різних інструментів і механізмів, оптичного скла та телескопу (Евклід і Аристотель, Леонардо да Вінчі, Галілео Галілей), хімічних елементів (А.П.Бестужев-Рюмін, І.Г.Шульце, Х.І.Гротгус, Д.Гершель, Д.Дрейпер), фотографії (Ж.Ньепс, Л.-Ж.Дагер, В.Тальбот), радіо (А.С.Попов), кіно (брати О. і Л.Люм'єри), телебачення (О.Г.Толетов, Б.Л.Розінг, Л.С.Термен, Б.П.Грабовський та ін.) [1; 2; 3].

Потреба у швидких та точних обчисленнях сприяла розвитку обчислювальної техніки.

Одним із найяскравіших проявів технічного прогресу стало впровадження технічних та комп'ютерних засобів в навчально-виховний процес школи. Введення дисципліни „Технічні засоби навчання” (1976 р.) в педагогічному училищі (нині Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія) дали можливість майбутньому педагогу оволодіти технічними засобами навчання (ТЗН) і методично правильно їх застосовувати в навчанні і вихованні підростаючого покоління.

В процесі вивчення курсу студенти повинні: зрозуміти і засвоїти призначення в навчально-виховному процесі кінофільмів, звукової апаратури, навчального телебачення, сучасних технічних засобів навчання; ознайомитися із загальною методикою використання всіх видів екранних і звукотехнічних засобів; знати будову, принцип дії призначення всіх видів шкільної проекційної, кінопроекційної і звукотехнічної апаратури; знати правила експлуатації апаратури, кінофільмів, правила пожежної безпеки і техніки безпеки.

Відводячи велику роль інформатизації освіти модернізується шкільна освітня система, яка передбачає використання засобів і форм пізнавальної діяльності учнів, в тому числі й використанню комп'ютерних та комунікаційних технологій.

Починаючи з 1985 р. в навчальні програми старших класів середніх шкіл було введено новий предмет – „Основи інформатики і обчислювальної техніки”. На початковому етапі головна увага приділялась вивченню будови електронно-обчислювальної машини та основ алгоритмізації і програмування. В основі курсу сучасної інформатики ведеться підготовка студентів, майбутніх педагогів, до професійної роботи в школі. Вони не лише знають будову персонального комп'ютера, основні принципи його роботи, а й мають навички використання набутих знань та умінь для розв'язання типових задач, виконання різноманітних розрахунків, обробки і передачі текстової, графічної, аудіо- та відеоінформації тощо.

Міністерством освіти і науки України запроваджено у початкових класах вивчення інформатики. У академії для підготовки вчителів-початківців ввели нову додаткову спеціальність

„інформатика”, де готують педагогів, які досконало володіють методикою застосування комп'ютерних технологій в школі, що сприятиме якісній підготовці власне вчителів інформатики у початковій школі.

Завдання вчителя – провести урок більш цікаво, методично правильно і на сучасному рівні, доповнити матеріал з підручника на свій розсуд, використовуючи при цьому наочний матеріал.

Уміння здійснювати пошук необхідної інформації, працювати з книгами й іншими джерелами інформації, проводити спостереження і зіставлення складають основу інформаційної культури фахівця. Уміння використовувати нову інформацію – запорука успіху викладання і свідчення майстерності педагога. В.О.Сухомлинський наголошує, що „кожний рік має збагачувати ваші наукові знання. Нехай уже до кінця першого десятиріччя вашої педагогічної роботи настане такий час, коли підручник здасться вам букварем” [6].

Варто враховувати, що комп'ютерні навчальні системи не мають витіснити паперовий підручник та інші традиційні засоби навчання, а об'єднувати все наявне інформаційно-методичне забезпечення в чітку систему, спрямовану на вирішення основних дидактичних завдань навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі.

Персональний комп'ютер став не тільки об'єктом вивчення на уроках інформатики і обчислювальної техніки, а й ефективним засобом активізації всього навчального процесу. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі (глобальної комп'ютерної мережі Інтернет), комп'ютерної підтримки у викладанні різних шкільних предметів дозволяє внести кардинально нове у звичайні форми роботи вчителя, сприяє цікавому і повнішому, всебічному розкриттю, зрозумілішому поданню складного навчального матеріалу, і тим самим сприяє скороченню навчального часу для успішного засвоєння теми. Його використання в навчальному процесі сприяє також підвищенню інтересу й загальної мотивації навчання завдяки новим формам роботи і причетності до пріоритетного напрямку науково-технічного прогресу; активізації навчання завдяки використанню привабливих і швидкозмінних форм подання інформації, змаганню учнів з персональним комп'ютером та самих із собою; індивідуалізації навчання – кожен працює в режимі, який його задовольняє; доступу до „банків інформації”, можливості оперативного отримувати необхідні дані в достатньому обсязі; обмін інформацією; об'єктивності перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок школярів.

У світі великої кількості інформації вчителю потрібно із усієї відомої інформації вибрати необхідну, а потім, дотримуючись стратегічної цілі навчально-виховного процесу розробити або вибрати методику передачі учневі конкретної інформації.

В. Симонов стверджує, „якщо викладач читає лекцію за конспектом, то його слово діє найменше і слухачі засвоюють лише 10% змісту. Коли ж викладання здійснюється живим словом, то ефект засвоєння збільшується до 20%. Якщо ж використовувати до викладу ще й зображення, то сприймання змісту зростає до 50%. Найбільш результативними є практичні методи – 90 %” [5].

Персональні комп'ютери у всесвітній мережі Інтернет забезпечують користувача науковою, довідковою, навчальною, культурною і розважальною інформацією. Спілкування з персональним комп'ютером стало простим і природним завдяки застосуванню комп'ютерних засобів навчання – мультимедіа. Комп'ютери, оснащені мультимедійними проекторами, мають можливість відтворення на екрані одночасно кількох форм подання інформації – тексту, відеоінформації та звукового супроводу, що дає пояснення терміну „мультимедіа” (в перекладі означає „багато засобів”).

Широка доступність навчальної інформації самого різноманітного характеру завдяки засобам мультимедіа є важливим фактором, що впливає на перспективи розвитку та характер сучасного процесу навчання.

При застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій виникають деякі проблеми та труднощі:

1. Систематичне застосування нових технологій можливе лише за наявності відповідної матеріально-технічної бази в школі.

2. Відповідний рівень підготовки вчителя. Це неможливо без його бажання бути сучасним педагогом. Учителі молодших класів і вихователі є гуманітаріями, їм складніше працювати з технікою. Учні теж повинні мати навички роботи з персональним комп'ютером. Недоцільно вчити інформатику на уроках історії, іноземної мови, астрономії тощо.

3. Під час роботи з персональним комп'ютером потрібно пам'ятати, що вони є не метою, а тільки засобом для засвоєння знань. Так, Інтернет доцільно застосувати, щоб навчити знаходити необхідну інформацію. Для засвоєння необхідної суми знань доцільнішими є традиційні уроки.

4. Уроки в комп'ютерному класі є складнішими для вчителя з точки зору організації. Такі уроки порівняно з традиційними потребують більш ретельної підготовки вчителя та складнішої координаційної роботи під час їх проведення.

Основними завданнями учителів є збагатити свої знання щодо застосування ТЗН:

- розглянути наявні технічні засоби;
- практично застосувати їх;
- пояснити наскільки важливо вміти застосовувати ТЗН і прикладні програми відповідно до теми, мети, завдань уроку;
- виділити особливе значення найновіших технічних засобів;
- використати дидактичний матеріал;
- знайти додаткову літературу, розглянути її, зрозуміти суть;
- вивчити методику використання ТЗН на уроках та в позаурочний час.

Саме інформатично компетентний учитель вміє в сучасних інформаційних середовищах здійснювати пошук інформації, необхідної для розв'язання навчальних завдань, оцінювати знайдену інформацію відповідно до вимог програми, мети уроку тощо. Саме вчитель впливає на інформатичну культуру своїх учнів.

Висновки... Швидкий розвиток технологій потребує не тільки формування певного рівня підготовки вчителя до використання ТЗН, а й постійна готовність до самоосвіти й перепідготовки. У нових умовах вчитель повинен вміти трансформувати навчальний процес, модернізувати наявні форми та методи навчання щодо застосування комп'ютерів та програм, розробляти нові ефективні організаційні та навчальні моделі, залучати учнів до використання інформаційних технологій, орієнтувати їх на використання сучасних інформаційних та інтерактивних засобів навчання.

Використання найсучасніших технічних засобів на уроках (комп'ютер, відео-, фотокамера, відеопроєктор, сканер, інтерактивна дошка) повинні стати звичним явищем у практиці вчителів. Тільки правильний вибір і застосування технічних засобів навчання можуть забезпечити високий рівень знань учнів та виховати в них потребу в систематичній, свідомій, творчій навчальній праці.

Список використаних джерел та літератури:

1. Клименко О. Ф. Информатика та комп'ютерна техніка / О. Ф. Клименко, Н. Р. Головка, О. Д. Шаранов. – К. : КНЕУ, 2002. – 534 с.
2. Краткий справочник фотолобителя / под общей ред. Н. Д. Панфилова и А. А. Фомина. – М. : Искусство, 1984. – 367 с.
3. Лагутенко О. Б. Сучасні впровадження програмно-методичного забезпечення у навчальний процес та управління вищим навчальним закладом освіти / О. Б. Лагутенко, С.М. Япанов // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки : реалії та перспективи: зб. наук. праць / за ред. П. В. Дмитренка, В. Д. Сиротюка. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – Вип. 11. – С. 48–53.
4. Морзе Н. В. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе, О. Г. Глазунова // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – № 2(6). – Режим доступу до журн. : <http://www.ime.edu.ua.net/em6/emg.html>.
5. Симонов В. П. Педагогический менеджмент / В. П. Симонов. – [3-е изд.] – М. : Пед. общество России, 1999. – 430 с.
6. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1988. – 304 с.

Анотація

Г.А.Кукура

Использование технических средств обучения в деятельности педагогов начальной школы

В статье раскрывается проблема использования технических средств обучения, в том числе и компьютерной техники, в педагогической деятельности учителя начальной школы. Показана параллель подготовки учителя информатики в высшем учебном заведении, в частности Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии, и качественного проведения занятий по информатике.

Ключевые слова: наглядность, технические средства учебы

Summary

G.A.Kukura

Use of Technical Means of Education in the Activity of Teachers of Primary School

The problem of the use of technical means of education including computer equipment in the pedagogical activity of teacher of the primary school has been revealed in the article. Parallel has been drawn between the preparation of the teacher of informatics in higher educational establishment and at Khmelnytsky humanitarian – pedagogical academy in particular and qualitative conduction of the informatics lessons.

Key words: visual material, technical means of education, informative – communicative technologies, personal computer, multimedia.

Дата надходження статті:

„1” вересня 2011 р.